

hogy a protestáns lelkésznek nem az a teendője, hogy egy hulla sírjának melységét constatalja, hantjait sacrificálja, hanem hogy az élő vezetgesse az igazság mezején és ismeretere.

Végül azt mondom, hogy a rend, az egyöntetűség behozatala nem leendő okozója „a kegyeletfogyásnak, a hajdani buzgóság szunnyadozásának, a templomi székek porosodásának.” Oh ezeknek megint más a szülő anyjuk, nevelő dajkájuk! Mert hiszen úgy látom, hogy a fogyazkodások leginkább azokon a helyeken terjednek, hol a temető-félszéknel a ceremonia minden nemével a legüldözöttabban szeretnek és szoktak tüntetni.

Ha pedig az a felfogás vezérelte volna Jézust vagy Luthert, hogy „egy egy megszokott kegyeleti öltönyt, egy egy apáról fiúra átment vallási actust meg ne változtassanak”, akkor Jézus soha se lett volna az emberek Megigazítója, Luther pedig ismeretlenül maradt volna a zárda szögletében; és most mi sem disputálhatnánk ezek felett a dolgok felett; hisz még Arany is elvetette — bár érzékeny bucsú szavak kíséretében — a régi kabátot.

Ne érzelgünk tehát csak azért „Mert a régi szokás kívánja!

Ha mindenben követjük a szokást,
A régi por sörpelenül marad
S oly hegymagasra nő a rozs, hogy a jó
Föld nem mulja.” (Coriolán. Shakespeare.)

HETESY VIKTOR,
lelkész.

ISKOLAÜGY.

A közelgő zsinat és a tanítók.

(Felvezetéstől a b.-somogyi h. h. e.-megye VI. számú népközi Köznevelési Rintya-Sz.-Királyon tartott tanítói értekezletén.)

Ha tisztá szívvel és jó lélekkel szolgáljuk az ügyet, melynek munkásai vagyunk; ha őszintén öhajjtuk a népnevelés felvirágoztatását; akkor az iskolai ügybuzgóság, szorgalom, kitartás és a minél tökéletesebb szakképzettségre való törekvés mellett, kötelességünk körül is tekinteni, hogy felismerjük és ha lehet elhárítsuk azon akadályokat, melyek munkálkodásunkat nehezítik, önértetünket bántják, az öhajtott sikert lehetetlenítik, vagy talán természetesen jogainktól megfosztanak és így elkedvetlenítenek bennünket. Igen! mert részmről hangos ellen-

mondást látok abban, hogy p. o. önálló egyéneket neveljen az, a ki maga is nyög a subordinozt minden önértet elől sulya alatt; jogok gyakorlására tanítson az, kinek csak valamivel van több joga annál, hogy kötelességeit teljesíthesse; jó kedvvel menjen az iskolába és a siker reményével munkálkodjék az, kinek vállal elhordozhatatlan teherrel vannak megrakva!

Nem mondom, hogy épen mi b.-somogyi tanítók vagyunk különösen sajtvá ezen elősorolt nehézségekkel; sőt örömmel ismerem el, hogy ezen elkedvetlenítő körülményekből való kibontakozás nálunk már megkezdődött. Tekintetbe véve azonban, hogy egyrészt még mi is csak kezdetben állunk a kívánatos reformnak, másrészt magyarhoni sok hitrökon tanítóársunk csak ennyire enyhített helyzetbe sem juthatott eddigre — a kinek jólétért, mint a tanítás sikerének egyik legfontosabb alapfeltételéért munkálódni pedig testvéri kötelességünk: — igen kívánatosnak, sőt a tanítók és tanügy érdekében mulhatlanul szükségesnek tartom: egyetértő fellépésre buzdítani hitrökon tanítóársainkat arra nézve, hogy a közelébb tartandó zsinatra készen legyünk a helyzetünk javítását sürgető emlékiratunkkal. Nem kétem ugyan, hogy a tartandó zsinat, minden sürgető felzárulásunk nélkül is enyhíteni fog egyben-másban helyzetünkön; de azt sem lehet tagadni, hogy ezen jóakaratu doktorunk is csak akkor gyógyíthatja a bajt gyökereesen, ha mi őszintén és részleteesen elszámoltuk és megmutattuk a fájó részeket. Itt is áll a közmondás, hogy „néma gyermekeknek anyja sem érti szavát.”

Nincs szándékomban részletesen elsorolni öhajjtásunkat és kívánalminkat, miknek teljesítését a tartandó zsinattól várnám; de nem is sorolhatnám el, mert ez, egyes ember erejét nagyban fűlülmulja. Csak alább teendő indítványomnak némi indoklására hozok fel itt néhány tételt, melyek zsinati elhatározás tárgyai lehetnek és melyek — véleményem szerint — nagyban befolyanak a tanítói működés sikerére vagy annak kockázatására.

Most, midőn az előbbi rendes tantárgyak mellé még a rojz, testgyakorlat, fajsikola, ismétlt iskola, alkotmánytan, mértan, házipar kezelése és tanítása is a tanító teendői közé soroltatott s a régi négy osztály helyett hat osztályban kell tanítani növendékeiket: ha a valóság nevelés ügye igazán szívünkön fekszik, ezen ropant elfoglalatásaink közepette, fel kell tennünk a kérdést előben is:

1. A mindennapi és ismétlt iskolásoknál a tanító tanítsa-e ezután is a vallási tantárgyakat?
2. Predikáljon-e és mikor a tanító?
3. A tanító tanítsa-e a confirmándusokat?
4. Tandíjfelvétel a mindennapi és ismétlt iskoláskoroknál.
5. A tanító felmentése a mezői gazdálkodás alól. Fizetésének bizonyos mértékig terményekben, azontul készpénzben való megállapítása.
6. A tanítói fizetés minimuma s fizetésének a gondnokok áltl leendő beszedése.

7. A tanítónak hivatalába való beállítás: szabad választás vagy rendelés mellett?

8. A tanítók szavazatjoga az iskolaszéknél, a presbyteriumban, egyh.-megyei és egyh.-kerületi gyűléseken.

9. A tanítók képviseltetése az e.-megyei és e.-kerületi tanügyi bizottmányi gyűléseken.

10. A köznap délutáni istentisztelet megszüntetése.

11. A búcsúztatók eltörlése.

12. Egy szóval: a tanítók jogainak és kötelességeinek határozottan körvonalozott megállapítása az iskolai templomi és temetési szolgálat, s a lelkész, egyház, egyházmegye és egyházkerület irányában.

Már csak az általam itt felhozottak is fontos kérdések s nagyon megérdemlik, hogy behatóan foglalkozunk velük. Indítványozom tehát:

1. Nevezzen ki ezen értekezlet a maga kebeléből egy bizottságot, mely a jövő értekezletre egy, a zsinatra terjesztendő emlékiratot készítsen el.

2. Bizza meg ez értekezlet a kinevezendő bizottság elnökét, hogy az elkészítendő memorándum közlése mellett, szólítsa fel hírlapilag a hazai hírokon tanítókat és hely. hitv. tanítói egyleteket a hason célbóli működésre.

Irta s az értekezlet megbízása folytán közli:

SZALÓKY DÁNIEL
csokonai ev. ref. tanító.*

* Tisztelettel kérem az „Evangy. Prot. Lap” és a „Néptanítók Lapja” szerkesztőit, szívesskedjenek e közleményt bocsos lapjaikba átvenni.
Sz. D.

Forrás: Protestáns Egyházi és Iskolai Lap, 1877.

(A csurgói Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Könyvtárának állományából)